

ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
Problems of school lunch programs
under Buriram Primary Educational Service Area Office 2

ณัฐธิกานต์ โสภณโสตร์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของโรงเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนจำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นมา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.050 ถึง 6.945 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .806 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ในแต่ละด้านตามวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ระหว่างอายุต่ำกว่า 5 ปี และอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : โครงการอาหารกลางวันโรงเรียน / สถานภาพตำแหน่ง / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

Abstract

The objectives of this research were to study and compare Problems of School Lunch Programs under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 as perceived by the school administrators and the lunch teachers classified by working experiences and school sizes. The samples were 214 school administrators and the lunch teachers. The research instrument was questionnaire constructed by the researcher with its discrimination index between 2.050 – 6.945 and reliability value of .806. The findings were as follows : (1) The opinions of school administrators and the lunch teachers towards the problems of school lunch programs under Buriram primary educational

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

service area office 2 both the whole and at each step were at high levels. (2) The comparisons of the opinion levels classified by positions and working experiences of school administrators and the lunch teachers as a whole and at each step were not different. When considering at each step, it was found that the planning project were statistically significant difference at .05 levels, whereas; the rest steps were not different. (3) The opinions of school administrators and the lunch teachers classified by school size both in overall and each aspect was not different.

Keywords: School lunch programs / Position / Buriram primary educational service area office 2

บทนำ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังมีเด็กนักเรียนจำนวนมาก ที่ยังประสบกับปัญหาขาดสารอาหาร โดยส่วนใหญ่จะเกิดกับนักเรียนในต่างจังหวัด เด็กส่วนมากจะอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย หรือญาติพี่น้อง เนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น เด็กต้องใช้ชีวิตอยู่กับบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่พ่อแม่ การดูแลก็จะไม่เต็มที่นัก ทั้งความยากจน ความลำบาก ซึ่งต้องมีการใช้ชีวิตอย่างดิ้นรน บางครั้งอดมื้อกินมื้อ ทำให้เด็กได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอมีผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกายส่งผลกระทบต่อสุขภาพในด้าน ร่างกาย และด้านสติปัญญาตามมา การพัฒนาชาติที่สำคัญนั้น ต้องมาจากการพัฒนาคน เมื่อคนเรามีจิตใจที่ดี อารมณ์ที่ดี สังคมที่ดี สติปัญญาที่ดี การพัฒนาชาติก็จะดีขึ้น (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน, 2544: 1) ถึงแม้ว่าโรงเรียนได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันมานานแล้ว แต่หลายโรงเรียนก็ยังมียังมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ทั้งในเรื่องความเพียงพอต่อผู้บริโภค อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและความสะอาด ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ล้วนแต่เป็นปัญหาในการดำเนินโครงการทั้งสิ้นในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ พ.ศ. 2553 หมวดที่ 2 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ได้จัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี (ป.1- ม.6) รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (คู่มือเตรียมสอบครูผู้ช่วยวิชาความรู้เล่ม 1 จีระ งอกศิลป์, 2556 : 203) ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับโครงการอาหารกลางวัน ที่ให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวัน

การดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยมีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายรับรอง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 (ราชกิจจานุเบกษา. 2535 :96 อ้างถึงในวัธนศิริ สิงห์สถิต, 2555 : 2)ตามประกาศพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 มีสาระสำคัญคือ ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในวงเงิน 6,000 ล้านบาท ซึ่งรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณให้เป็นเงินกองทุนอาหารกลางวันไม่ต่ำกว่าปีละ 500 ล้านบาท โดยนำดอกผลไปดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน การจัดการโครงการอาหารกลางวันนับเป็นแนวทางหนึ่ง ที่รัฐบาลช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันและทุพโภชนาการของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มดำเนินโครงการอาหารกลางวันมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2495 (สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550 : 2) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ “โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน” โดยให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยประมง วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ

จำนวน 50 แห่ง เป็นพี่เลี้ยงดูแลโรงเรียน สังกัด สพฐ. ใน 75 จังหวัด เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการผลิตอาหาร การบริโภคอาหารถูกหลักอนามัย และถูกสุขอนามัยที่ดี ผ่านการปฏิบัติจริง ทำให้ทุกคนได้กินอาหารกลางวัน ที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวันได้เองอย่างยั่งยืน ปัจจุบันวิทยาลัยพี่เลี้ยงทั้ง 50 แห่ง ดูแลโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ถึง 1,700 โรงเรียน มีนักเรียนกว่า 200,000 คน ได้เรียนรู้การผลิตวัตถุดิบเพื่อนำมาประกอบอาหาร โดยความร่วมมือของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จับมือกับสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับโครงการอื่นๆของโรงเรียน ทั้งด้านความพร้อมของอุปกรณ์ อาคารสถานที่ งบประมาณ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญ ก่อให้เกิดผลและปัญหาต่างๆตามมา การดำเนินโครงการอาหารกลางวันของแต่ละโรงเรียนจะมีการดำเนินที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ปัญหาในการดำเนินโครงการจึงมีความแตกต่างกันออกไปจากความเป็นมาและสภาพปัญหา ได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 231 คน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 231 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตารางสำเร็จรูปเครซซี่และมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 107 คน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 107 คน และทำการสุ่มกลุ่มย่อย ตามขนาดของโรงเรียนอย่างเป็นสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งออกเป็น 3 ตอน
  - 2.1 แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)3 คำถามปลายเปิด
  - 2.2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับปฏิบัติเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ

2.3 คำถามปลายเปิด (Open Form) เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้รูปแบบการทดลอง คือ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 214 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 107 คน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 107 คน และทำการสุ่มกลุ่มย่อยตามขนาดของโรงเรียนอย่างเป็นสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีแบบสอบถาม 3 ตอน ตอนที่หนึ่งจะเป็นการ Check List ตอนที่สองจะเป็นคำถามประมาณค่าปฏิบัติงาน Rating Scale แบ่งระดับปฏิบัติเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดจำนวน 30 ข้อ และตอนที่สามจะเป็นคำถามปลายเปิดโดยให้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและเมื่อได้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างการทดลองแล้ว นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open Form) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้รูปแบบการทดลอง คือ แบบสอบถามสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 214 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จะมีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 64 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.90 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 96 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.90 และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.20

2. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินโครงการอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเลือกประเภท / ชนิดของอาหาร ($\bar{X} = 3.70$)

3. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการวางแผนโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 5 และข้อ 7 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 6 โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินโครงการอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือข้อ 2 โรงเรียนมีการประชุมวางแผนโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 5 โรงเรียนมีการประเมินการวางแผนโครงการอาหารกลางวันทุกปีการศึกษา ($\bar{X} = 3.37$)

4. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ด้านการเลือกประเภท / ชนิดของอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 16 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 17 โรงเรียนมีการเลือกประกอบอาหารตรงตามอาหารหลัก 5 หมู่ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือข้อ 18 โรงเรียนมีการแบ่งอาหารเป็น 2 ส่วน คือ ปฐมวัย และประถมศึกษา เพราะเวลาการพักรับประทานอาหารไม่ตรงกัน ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 16 โรงเรียนให้นักเรียนในการเลือกรายการอาหารในแต่ละสัปดาห์ ($\bar{X} = 3.08$)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน คือด้านการวางแผนโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ,ด้านการเลือกประเภท / ชนิดของอาหาร , ด้านการประเมินโครงการอาหารกลางวันดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ส่วนมากพบว่า งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้นักเรียนที่ขาดแคลนสารอาหารนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือน้อยเกินไปที่จะสามารถดำเนินงานได้ หลายโรงเรียนได้มีโครงการเกษตรอื่นๆสนับสนุน เช่นเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปลูกพืชผักสวนครัว สอดคล้องกับ วุฒิพงษ์ พงษ์ประดิษฐ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนบ้านโนนระเวียง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ก่อนดำเนินการพัฒนาไม่สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะปัญหาเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องปัญหาที่พบ คือด้านงบประมาณบุคลากรที่ขาดความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องส่งผลให้เด็กนักเรียนทุกคนได้รับบริการการอาหารกลางวันอย่างพอเพียงและถูกหลักโภชนาการ

2. การจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียน จัดทำเฉพาะกับข้าว และให้เด็กนักเรียนห่อข้าวมาเอง เพราะนักเรียนไม่มีกับข้าว หรือกับข้าวมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ และอาจมีอาการเสริมเพิ่มเติม เช่น ผลไม้หรือขนมไทย หนึ่งในวันในแต่ละสัปดาห์ สอดคล้อง แมรี (Marie, 2007) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณภาพทางโภชนาการของอาหารกลางวัน

สำหรับนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่น รัฐ Minnesota จากการตรวจสอบอาหารกลางวันของนักเรียนที่จัดเตรียมมาจากบ้านพบว่า คุณภาพด้อยกว่าอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดเตรียม ควรเพิ่มอาหารประเภทผัก ผลไม้ ธัญพืช ในอาหารกลางวัน

3. การดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ มีความพึงพอใจต่อโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนจัดให้ ทาง โรงเรียนจัดอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการบริการแก่นักเรียนทุกวัน สอดคล้องกับ สุรียนต์ กุดโพนเมือง(2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนหนองช้างสังข์กักต้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ก่อนการพัฒนาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน มีนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันและมีภาวะโภชนาการ สาเหตุเนื่องมาจากครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้เมื่อได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรและผู้จัดทำอาหารกลางวัน โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 4 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการนิเทศ มีความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่ ซึ่งการมีส่วนร่วมทำให้การจัดทำอาหารกลางวันในโรงเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรส่งเสริมให้นักเรียนปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เพื่อเสริมทักษะการดำรงชีวิตให้นักเรียน และนำมาจำหน่ายให้โครงการอาหารกลางวัน ส่งเสริมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 1.2 ควรสอบถามความต้องการของนักเรียนในการเลือกรายการอาหารที่อยากรับประทานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 1.3 ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบดูแลความสะอาดในการประกอบอาหาร
- 1.4 ควรส่งเสริมให้นักเรียนห่อข้าวมารับประทานที่โรงเรียน และควรให้นักเรียนระดับมัธยมที่มีฐานะยากจนมารับประทานอาหารในโครงการอาหารกลางวันด้วย
- 1.5 ควรจัดอาหารเสริม เช่น ของหวาน ผลไม้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานด้านบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แนวดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ. : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ. : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). คู่มือการปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน กรุงเทพฯ. : ครูสภาลาดพร้าว.
- จิตรตรี ผู้จันดี. (2553). ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) . กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

- ชุดิมา สุระเสียง. (2549). **สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).ร้อยเอ็ด: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ฉลอง จำปาสมิ. (2549). **สภาพและปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- บุญหนา อินทร์สีลา.(2548). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
- บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ทุเรียน พันธุ์ปฐุ.(2551).**การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียนอนุบาลจิตอาทร จังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
- กรุงเทพฯ. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มาลินี ดิสกุล.(2555). **การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ยลจิต บุญเวทย์.(2548).**การนำนโยบายไปปฏิบัติ กรณีศึกษาโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วันนยา แก้วสีหมอก.(2554). **สภาพปัญหาและความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 .** วิทยานิพนธ์ : ศศ.ม.
- วันทาศิริ สิงห์สถิต. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1**
- วรรณภา ธารพร.(2546). **สภาพและปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.**วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา).
- วิลาวณิชย์ เพ็งพาศิษย์. (2539). **สภาพและปัญหาการจัดดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.**วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมควรมณีพันธ์.(2550). **สภาพและปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3.**วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุรัชยวงศ์คำ. (2543). **การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภีจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรียนต์กุดโพนเมือง. (2546). **การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบ้านหนองช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 1.**วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2554). **คู่มือการปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน.สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.**
- สำราญ ทองทวี. (2546). **สภาพและปัญหาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี.**

- สมชาย สุขสด. (2544). การประเมินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
- ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อุดมสิน อุตสาหกรรม.(2553). รูปแบบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Brian, J. (2006). **Nutritional Content and Production Efficiency of School Lunch Program in Illinois Schools.** Dissertation Abstracts International. 82.
- Marie, C. (2007). **Comparison of Nutrient Content and Cost of Reimbursable School Lunches And Home Packed Lunches.** Dissertation Abstracts International, 75, AAT 1448658.
- Marie, S. (2007). **Nutritional Quality of Elementary School Student Lunches in a Minnesota Suburban School District.** Dissertation Abstracts International, 119, AAT 3318026. Texas Woman's University
- Teha, K. (2008). **Reforming Lunch : The Impact of Nutritional standards on the School Food Environment.** Dissertation Abstracts International, 86, AAT 1458249. The American University